

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KABYSH Maryna Yuriyivna – candidate of philological sciences, doctoral student of the Institute of professional education of the National academy of sciences of Ukraine.

Scientific interests: system of developing pedagogical skillfulness of general education disciplines teachers of the professional education institutions.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2024 р.

УДК 378.147.091.33-02722:78(0435)

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-151-155

КОЛОСКОВА Жанна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4880-1443>
e-mail: z.v.koloskova@cuspu.edu.ua

МУЗИЧНО-ТВОРЧЕ ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА (НА МАТЕРІАЛІ КУРСІВ «ХУДОЖНЬО-СЦЕНІЧНА КУЛЬТУРА» ТА «МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»)

Авторка статті розкриває проблему музично-творчого проєктування як засобу розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва (на матеріалі курсів «Художньо-сценічна культура» та «Методика музичного виховання»). Враховуючи потребу суспільства у конкурентоспроможних фахівцях, автор актуалізує проєктну діяльність як засіб їх підготовки до фахової діяльності. Метою статті є рефлексія автора щодо виконаних проєктів студентів спеціальності 014.13 Середня освіта. Музичне мистецтво ЦДУ ім. В. Винниченка межах навчальних дисциплін «Художньо-сценічна культура» та «Методика музичного виховання». Авторка наголошує, що запровадження проєктної діяльності має більшу ефективність серед студентів старших курсів, які вже мають певний рівень теоретичних знань, що потребують практичного втілення. Таким чином, груповий проєкт як форма роботи був запропонований студентам-бакалаврам (IV к.) в процесі вивчення курсу «Методика музичного виховання» для аналізу підручників НУШ галузі «Мистецтво» та заповнення Гугл-таблиці, перевагою якої є відкрита форма редагування з можливістю спільного заповнення та користування всіх студентів групи. Також проєктна діяльність здійснювалася й студентами-заочниками магістерського рівня другого року навчання в межах дисципліни «Художньо-сценічна культура», що готували проєкти у вигляді монолекції-концерту, у яких вони презентували себе як виконавці та лектори в одній особі. Груповий проєкт магістрантів другого курсу денної форми навчання мав на меті постановку музичної казки за мотивами С. Карпенка на лібрето С. Дяченка «Срібна Дівчинка», у якій студенти не тільки виявили свої акторські здібності, виконували музичні номери, а й танцювали та займалися підготовкою декорацій вистави. У підсумку авторка приходить до висновку, що участь студентів у проєктній діяльності сприяє розвитку їх самостійності та творчої активності, що є свідченням її ефективності.

Ключові слова: проєктна діяльність, магістранти, художньо-сценічна діяльність, методика музичного виховання, постановка музичної казки.

KOLOSKOVA Zhanna Volodymyrivna –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor and Senior Lecturer of the Department of Art Education of the Central Ukrainian State University named after Volodymyr Vynnychenko
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4880-1443>
e-mail: z.v.koloskova@cuspu.edu.ua

MUSIC CREATIVE DESIGNING AS A MEANS OF DEVELOPING PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE MUSIC ART SPECIALISTS (BASED ON MATERIAL OF THE "ARTISTIC AND STAGE CULTURE" AND "METHODS OF MUSIC UPBRINGING" COURSES)

The author of the article reveals the problem of music creative design as a means of developing the professional competence of future music specialists (based on the material of the courses "Artistic and Stage Culture" and "Methods of Music Education"). Given the need for competitive specialists in society, the author actualizes project activities as a means of preparing them for professional activity. The purpose of the article is the author's reflection on the completed projects of students majoring in speciality 014.13 Secondary Education. Musical Art of the V. Vynnychenko Central State University within the frames of the "Artistic and Stage Culture" and "Methods of Music Upbringing" disciplines. The author emphasizes that the introduction of project activities is more effective among senior students who already have a certain level of theoretical knowledge that needs to be put into practice. Thus, a group project as a form of work was offered to bachelor's students (IV year) in the process of studying the "Methods of Music Upbringing" course to analyze the NUS textbooks in the field of "Art" and fill out a Google spreadsheet, the advantage of which is an open form of editing with the possibility of joint filling and use by all students of the group. The project activity was also carried out by second-year part-time master's students in the "Artistic and Stage Culture" discipline, who prepared projects in the form of a monolecture-concert in which they presented themselves as performers and lecturers in one person. The group project of second-year full-time master's students aimed to stage a musical fairy tale based on E. Karpenko's "Silver Girl" to a libretto by S. Dyachenko, in which the students not only showed their acting skills, performed musical numbers, but also danced and prepared the scenery for the performance. As a result, the author concludes that students' participation in project activities contributes to the development of their independence and creative activity, which is evidence of its effectiveness.

Key words: project activity, undergraduates, artistic and stage activity, methods of music upbringing, staging a musical fairy tale.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Потреба суспільства у конкурентноспроможних фахівцях, здатних до постійного професійного зростання, саморозвитку, швидкої адаптації до соціально-культурних та політичних змін у країні зумовили звернення освітан до практико-орієнтованого підходу до навчання студентів, який спрямовує педагогічний процес на формування конкретних професійних компетентностей майбутнього фахівця шляхом застосування численних продуктивних технологій особистісно-орієнтованого навчання [5]. За І. Стражніковою, зміст практико-орієнтованого навчання складається з теоретичного (лекції, семінари, самостійна робота, курсове та дипломне проектування, робота з масивами інформації) та практичного компонентів (практичні та лабораторні роботи, ігрові форми підготовки, навчальна і виробнича практики, виконання спільних проєктів з викладачами ЗВО та фахівцями-практиками). Саме організація проєктної діяльності студентів потребує складання сценарію з визначенням функцій кожного учасника, обговорення проміжних результатів, їх корегування та презентації кінцевих результатів [8, с.197]. Ця стаття присвячена висвітленню проєктної діяльності студентів Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка у межах навчальних дисциплін «Художньо-сценічна культура» та «Методика музичного виховання».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми проєктної діяльності були предметом досліджень Н. Анісімова, Л. Бабської, А. Баранової, А. Богосвятської, Л. Бодько, Ю. Буракової, В. Гейко, О. Григоряк, І. Жаркової, Ю. Котелянець, Л. Лисенко, А. Цимбалару. Розвиток професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва набув висвітлення у працях О. Горбенко, Н. Гуральник, Л. Масол, О. Олексюк, О. Отич, Т. Пляченко, А. Растрігіної, О. Ростовського, В. Шульгіної, О. Щолокової та ін.

Мета та завдання статті – рефлексія щодо проєктної діяльності студентів спеціальності 014.13 Середня освіта. Музичне мистецтво ЦДУ ім. В. Винниченка межах навчальних дисциплін «Художньо-сценічна культура» та «Методика музичного виховання».

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток інформаційної культури суспільства та активізація різних мистецьких інноваційних практик зумовили зростання актуальності музично-освітнього проектування не тільки як засобу зростання професійної компетентності, але й засобу розв'язання проблеми формування естетичної позиції молоді до мистецтва.

За визначенням Пен Лю, мистецько-освітній проєкт як педагогічне явище є способом створення нового творчого продукту в його об'єктивних та суб'єктивних вимірах та можливістю проявити творчу активність та отримати досвід застосування професійних хореографічних знань та умінь у цікавих мистецьких формах – музичних,

пластичних, літературних. Пен Лю наголошує, що метод проєкту у фаховій підготовці майбутніх вчителів-хореографів «став активною формою втілення дослідницького принципу, за яким студенти мають можливість самостійно планувати, реалізовувати та оцінювати результати власних або колективних творчих зусиль» [6, с. 38].

І. Жаркова підкреслює, що слабкою стороною проєктної діяльності є надмірне захоплення прагматичною спрямованістю навчання, за якого знижується здобуття загального теоретичного рівня освіти [2, с. 45]. Ми погоджуємося з вищезазначеним твердженням І. Жаркової, і вважаємо, що запровадження проєктної технології у навчально-освітній процес буде більш ефективним на старших курсах за умови набуття студентами певного рівня теоретичних знань та навичок, що уможливить групову роботу студентів та сприятиме набуттю ними професійних компетентностей.

Таким чином, груповий проєкт як форма роботи був запропонований студентам-бакалаврам (IV к.) в процесі вивчення курсу «Методика музичного виховання» для аналізу підручників НУШ галузі «Мистецтво». Враховуючи велику кількість авторів, які створили навчальну продукцію у цій сфері, студентам надається можливість ознайомитися з її авторами та змістовим наповненням підручників, а також відібрати інформацію, що стосується саме музичного компоненту навчання, та занести у Гугл-таблицю, перевагою якої є відкрита форма користування, що уможливорює обмін навчальною інформацією між користувачами-одногорупниками. Таким чином, аналізуючи один підручник, студенти мають доступ до усієї інформації, обробленої групою, що відкриває шлях до загальної рефлексії та набуття розуміння можливостей сучасного викладу шкільної програми – QR-кодів, посилань на аудіо- та відео-виконання творів та анімації.

У курсі «Художньо-сценічна культура» на другому курсі другого (магістерського) рівня вищої освіти проєкт використовується по-різному, в залежності від форм, у яких відбувається освітній процес у закладі вищої освіти. Зокрема, студенти заочної форми навчання займаються дистанційно, що зумовило використання проєкту у вигляді монолекції-концерту. В рамках проєкту студенти презентують себе як виконавці та лектори в одній особі. Алгоритм побудови монолекції включає наступні позиції:

- підготовка інструментальних або вокальних програм з 5 творів;
- написання та озвучування анотацій до творів, які можуть містити особливості історії їх створення (або цікаву інформацію про авторів) та сприяти розумінню їх змісту слухачами;
- фіксація усього музичного і текстового матеріалу у відеоформаті за допомоги камери мобільного пристрою;
- об'єднання матеріалу за допомогою відеоредактора в одне відео (у форматі mp4 або avi) та прикріплення до завдання в Гугл-класі;

- спільний перегляд з групою.

Специфікою завдання є його спрямування на певний вік слухачської аудиторії, що вимагає побудови лекції у доступному для сприйняття аудиторією вигляді. Серед труднощів монолекції, які спостерігались, відзначимо підготовку та донесення саме словесного компонента лекції. На нашу думку, коріння проблеми міститься у небажаних думати та творчо підходити до такого роду роботи, оскільки скопійований текст з загальнодоступних джерел (Вікіпедія, бази рефератів тощо) може бути тільки матеріалом для подальшої обробки, а не кінцевим варіантом лекції. Врешті-решт, побудова конференсу лекції-концерту відрізняється за подачею та стилем від наукової доповіді, реферату чи курсової невеликими репліками, які зручно промовляти на одному вдиху, конференс не потребує задовгих складних речень, вони заважають сприйманню інформації. За О. Старшим, конференс має відповідати всім вимогам і втілювати режисерський задум протягом усього видовища. Завданням ведучого є надання глядачеві необхідних для кращого сприйняття даного номера відомостей, яку має бути доброзичливим і досить стриманим [7, с. 243-244]. Також потрібно зауважити на існуючій проблемі культури сценічного мовлення, яка виявилася під час перегляду підготовлених монолекцій і засвідчила помилкову вимову відомих прізвищ, мистецтвознавчих термінів, вживання слів-паразитів та суржика, що відразу знизило вартість студентського мистецького продукту.

Тож, підготовка проєктів монолекцій стала лакмусовим папірцем готовності майбутніх вчителів музичного мистецтва до професійної діяльності, оскільки виявила рівень їх виконавських, акторських, розумових, культурних та цифрових навичок.

Для магістрів денної форми другого року навчання, які займаються офлайн, було запропоновано груповий проєкт – постановку музичної казки за мотивами дитячої опери Є. Карпенка на лібрето С. Дяченка «Срібна Дівчинка» [3].

Головна ідея казки – боротьба з егоїзмом, жадністю і пихатістю та перемога гуманних цінностей – дружби і взаємної підтримки.

В казці «Срібна дівчинка» є чотири персонажі, що мають сольні висловлювання: Дівчинка, її мати Зірниця, Зайчик та Вовк. Окрім цього, у виставі діє персоналізований хор, поділений на групи – Сороки, Оси, Звірі (мешканці лісу), та мімічний персонаж – Річенька. Основною формою сольного, ансамблевого та хорового висловлювання у «Срібній Дівчинці» є пісня у куплетній формі (окрім Пісні Зірниці). У контексті опери вона виконує різні функції: експонує героїв, розкриває їх внутрішні переживання, повідомляє деталі сюжету або просуває події. Музичний вокально-хоровий матеріал опери-казки є унісонним, що спрощує його засвоєння, ритмічна складова вокальних партій містить синкопи, які підкреслюють її зв'язок із сучасною естрадною музикою [4, с. 287-288].

Аналіз лібрето опери-казки «Срібна дівчинка» уможливив появу її режисерського трактування, у

результаті чого вистава розпочалася з танцю Річеньки, яку краде Вовк; Друга пісня Дівчинки була презентована лише віршами; вірші, які промовляє Вовк, коли вперше з'являється на сцені у Другій дії, стали репом, які він читає під біт; сцена війни була доповнена словами та войовничими закидами лісових звірів проти Вовка, що динамізувало підхід до кульмінації твору – бойової пісні Ос, номеру, кінець якого ознаменований навершенням Вовка на бік добра.

Постановка музичної казки була ускладнена стислим терміном реалізації – (5 тижнів). Побудова навчально-освітнього процесу – декілька лекцій до виходу на педагогічну практику і 5 тижнів занять після виходу з неї – зумовила розподіл часу таким чином: до педагогічної практики студенти розподілили ролі та творчо працювали над створенням сценічних образів, а після неї – приступили власне до спільних репетицій. Також до практики, з метою набуття досвіду, студенти переглянули оперу Є. Карпенка «Дюймовочка», яка була поставлена силами викладачів та учнів Чернівецької музичної школи №3. Це дало змогу не тільки познайомитись із творчістю автора, але й замислитись над сценографією вистави, проаналізувати роботу режисера, хореографа, костюмера, гримера тощо. Перегляд підштовхнув до розуміння студентами необхідності допомоги з боку художників та хореографів кафедри мистецької освіти та звернення до них. Було вирішено оформити сцену задником, який взяли на малювати художники, та декорувати гілками, квітами та деревами, виготовлення яких було доручено певним студентам-музикантам. Обговорення деталей костюмів продовжувалося й у період педагогічної практики, що посприяло їх остаточному вимальюванню в уяві учасників та зекономило час на їх виготовлення. Практичні заняття після завершення педагогічної практики розпочалися з репетицій на великій сцені актового залу університету. Це дало можливість відчутти її розміри та підкреслило необхідність заповнення сцени у динамічних епізодах відповідною хореографією, в чому допомогли студенти-хореографи.

Значимо, що робота на великій сцені, складовою якої є вільний рух акторів, оголила проблему статичності виконавців, загальну скучність і навіть невміння рухатися. На нашу думку, причиною статичності студентів-музикантів є сама природа виконання музики, оскільки інструменталісти зазвичай «прикуті» до інструментів, а академічні вокалісти – до певних акустичних точок на сцені. О. Алфьоров, який розглядав проблему формування естетики сценічної дії музикантів з позицій прикладної фізичної культури, наголошував, що контрольовані та повторювані рухи, які є складовою гри на музичному інструменті, і часто передбачають роботу в неприродній позі протягом тривалих репетицій та публічних виступів, можуть спричинити навіть специфічні порушення здоров'я (викривлення хребта різного ступеня, неправильна постава, надмірне навантаження на опорно-руховий апарат), що може спричинити скучність музикантів

[1, с. 17]. З огляду на це, в процесі роботи над хореографією казки було використано максимально прості рухи у спільному фінальному танці та відведено багато репетиційного часу на їх опрацювання.

Репетиційний період зумовив виділення певних недоліків підготовки студентів-музикантів, серед яких позначимо мляву дикцію в процесі вимови текстів, заковтування кінцівок слів, зашвидке вимовляння слів, недбале ставлення до вимови окремих звуків тощо. На нашу думку, це спричиняє недостатньо вироблена навичка користування мовленнєвим диханням. Особливо це було помітним, коли студент правильно користувався диханням під час співу пісні, а після цього – бездиханно, буденно промовляв віршовані рядки, що позбавляло текст гучності та дикційної виразності. Також чіткій вимові слів заважала необхідність одночасно рухатися і говорити текст у глядацьку залу – те, що здавалося студентам таким простим під час читання тексту на стільцях до репетицій на сцені. Особливо гостро ця проблема постала для тих початківців-акторів, які у буденному житті звикли говорити вниз, у підлогу, не піднімаючи очей на співрозмовника. Для подолання означених проблем у студентів нами використовувались диктофон та камера на мобільних пристроях, на які здійснювалися записи студентських огріхів на репетиціях. Сумісний перегляд цих матеріалів з подальшим обговоренням, а також опрацювання скоромовок сприяли покращенню ситуації, але на жаль, стислий термін підготовки до спектаклю не уможливив повністю її виправити.

Проблемою для деяких емоційних студентів стала необхідність контролювання сценічного руху та виключення руху спиною до глядача. Також певний час на репетиціях було відведено на опрацювання виходів й уходів зі сцени та позбавлення від пауз між номерами, що зобов'язувало акторів за лаштунками бути більш зібраними та уважними до ходу дії на сцені.

Тож, участь студентів-магістрантів у підготовці групового проєкту – музичної казки «Срібна Дівчинка» – уможливила виявлення їх власних творчих здібностей, показати сформовані вокальні, хорові та диригентські компетенції, а також розвинути акторські, хореографічні та декораторські навички як свідчення набутої професійної компетенції та готовності до подальшої професійної діяльності.

Висновки. Таким чином, участь студентів старших курсів у проєктній діяльності в рамках навчальних дисциплін «Методика музичного виховання» та «Художньо-сценічна культура» зумовила розвиток самостійності, творчої активності, креативності та відповідальності майбутніх вчителів музичного мистецтва, що є свідченням її ефективності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Алфьоров О. А. Прикладна фізична культура і естетика сценічної дії. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика.* №5(74). 2016. С. 15–21.

2. Жаркова І. І. Формування предметної природознавчої компетентності молодших школярів шляхом використання проєктної технології. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.* Серія : Педагогіка. 2015. № 1. С. 43–49.

3. Карпенко Є. Срібна Дівчинка. Опера-казка для дітей. Лібрето С. Ю. Дяченка за казкою Т. В. Хвостенко: для гол. і фп. в 2 руки. Клавір. Суми: Обласне відділення Національної Всеукраїнської музичної спілки, 2006. 44 с.

4. Кузьміна О. А. Опера для дітей-виконавців у композиторській практиці сучасних хорових диригентів. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти.* 2020. Вип. 56. С. 281–298.

5. Майковська В. І. Практико-орієнтоване навчання як засіб професіоналізації підготовки майбутніх фахівців в Україні. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти.* № 50-51. С. 161–167.

6. Пен Лю Актуальні принципи реалізації мистецько-освітніх проєктів у підготовці педагогів-хореографів. *Мистецтво та освіта: новації і ПЕРСПЕКТИВИ* : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (8 грудня 2022 року, м. Чернігів). НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2022. 184 с.

7. Старшой О. М. Конферанс в сучасній українській естраді: проблеми та перспективи. *Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць.* Вип. 37. Київ: ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. С. 242–246.

8. Стражнікова І. В. Підготовка фахівців для закладів вищої освіти: практико-орієнтований підхід. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків: «Стиль-Издат», 2021. Т. 2. 320 с. С. 194–198.

REFERENCES

1. Alforov, O. A. (2016). Prykladna fizychna kultura i estetyka stsenichnoi dii. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka.* [Applied physical culture and aesthetics of stage action. Personal spirituality: methodology, theory and practice. №5 (74). S. 15–21. [in Ukrainian]

2. Zharkova, I. I. (2015). Formuvannia predmetnoi pryrodознаvchoi kompetentnosti molodshykh shkoliariv shliakhom vykorystannia proektnoi tekhnolohii [Formation of the subject natural science competence of younger schoolchildren through the use of project technology]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka.* Seria : Pedahohika. № 1. S. 43–49. [in Ukrainian]

3. Karpenko, Ye. (2006). Sribna Divchynka [Silver Girl]. Opera-kazka dlia ditei. Libreto S. Yu. Diachenka za kazkoiu T. V. Khvostenko: dlia hol. i fp. v 2 ruky. Klavir. Sumy: Oblasne viddilennia Natsionalnoi vseukrainskoi muzychnoi spilky, 44 s. [in Ukrainian]

4. Kuzmina, O. A. (2020). Opera dlia ditei-vykonavtsiv u kompozytorskii praktytsi suchasnykh khorovykh dyryhentiv [Opera for child performers in the compositional practice of modern choral conductors]. *Problemy vzaemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity.* Vyp. 56. S. 281–298. [in Ukrainian]

5. Maikovska, V. I. (2016). Praktyko-orientovane navchannia yak zasib profesionalizatsii pidhotovky maibutnykh fakhivtsiv v Ukraini. [Practice-oriented training as a means of professionalizing the training of future specialists in Ukraine] *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity.* № 50-51. S. 161–167. [in Ukrainian]

6. Pen, Liu (2022). Aktualni pryntsypy realizatsii mystetsko-osvitnikh proiektiv u pidhotovtsi pedahohiv-khoreohrafiv [Actual principles of implementation of artistic and

educational projects in the training of teachers-choreographers]. *Mystetstvo ta osvita: novatsii i PERSPEKTYVY: materialy III Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (z mizhnarodnoiu uchastiu)* (8 hrudnia 2022 roku, m. Chernihiv) / upor. Doroshenko T. V., Soldatenko O. I., Sylko Ye. M., Chernihiv: NUCHK imeni T. H. Shevchenka, 184 c. [in Ukrainian]

7. Starshoi, O. M. (2020). *Konferans v suchasni ukrainskii estradi: problemy ta perspektyvy [Conference in modern Ukrainian stage: problems and prospects]*. *Mystetstvoznavchi zapysky: zb. nauk. prats. Vyp. 37*. Kyiv: IDEIa PRYNT. S. 242–246. [in Ukrainian]

8. Strazhnikova, I. V. (2021). *Pidhotovka fakhivtsiv dlia zakladiv vyshchoi osvity: praktyko-oriientovanyi pidkhid [Training of specialists for institutions of higher education: a practice-oriented approach]*. *Psykholoho-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka: materialy V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kharkiv, 31 bereznia – 2 kvitnia 2021 r.)*. S. 194–198. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОЛОСКОВА Жанна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми фахової підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOLOSKOVA Zhanna Volodymyrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor and Senior Lecturer of the Department of Art Education of the Central Ukrainian State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko.

Scientific interests: problems of professional training of future music teachers in higher education institutions.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2024 р.

УДК17.022.1-026.564:159.923.5]+378-057.87:159.922.2"06"

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-155-159

КОСТЕНКО Дмитро Вікторович –

кандидат педагогічних наук, доцент

Навчально-наукового інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4030-2287>

e-mail: kostenkodmytro5@ukr.net

ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК УМОВА ПОБУДОВИ ТРАЕКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

Здійснено теоретичний аналіз життєстійкості здобувачів вищої освіти в умовах сучасних реалій. Виокремлено пріоритетні вектори у сучасній науці та схарактеризовано базові поняття «резилієнс», «резильєнтність», «життєстійкість». З'ясовано особливості термінологічного апарату дослідження на підставі дослідження наукових доробків вітчизняних та закордонних авторів.

Визначено «резилієнс» як процес гармонійної адаптації перед викликами негараздів, травм, трагедій, загроз або значних джерел стресу, таких як проблеми в сім'ї та стосунках, серйозні проблеми зі здоров'ям або робочі чи фінансові фактори.

Зазначено, що дефініцію «резильєнтність» можна розглядати як спроможність людської психіки до ревіталізації після перебування в несприятливих життєвих обставинах, відновлення, набуття позитивної психічної адаптації навіть після катастроф, консолідацію та відновлення після складних травмуючих подій.

Запропоновано визначення життєстійкості особистості, як ступінь сформованості здатності витримувати ситуацію гострого або хронічного стресу, щоб зберігати внутрішню збалансованість, не знижуючи успішності діяльності. Схарактеризовано життєстійкість, як фундамент особистісних рис людини, однією із ключових властивостей її індивідуальної здатності до зрілих форм саморегуляції. Виявлено, що життєстійкість проявляється як ставлення людини до самої себе, навколишнього світу й характеру взаємодії з ним, вона дає сили для самоактуалізації та самореалізації, лідерства, самоповаги й самоприйняття, здорового способу думок і поведінки та дає змогу почуватися значущою і достатньо цінною, щоб повністю включитись у розв'язання життєвих завдань, не відволікаючись на наявність несприятливих чинників і змін.

Використано теоретичні методи: аналіз філософської, психолого-педагогічної, соціально-педагогічної та соціологічної літератури з метою викладення основних теоретичних положень досліджуваної проблеми; порівняння та узагальнення для систематизації наукових положень вітчизняних та закордонних науковців; оцінка ресурсів інноваційного освітнього середовища для визначення пріоритетних ціннісних орієнтирів здобувачів вищої освіти в умовах сучасних соціалізаційних викликів.

Актуалізовано роль життєстійкості у побудові траєкторії професійного зростання здобувачів вищої освіти в умовах сучасних реалій.

Ключові слова: вища освіта, життєстійкість, здобувачі, резилієнс, резильєнтність, професійне зростання, траєкторія.

KOSTENKO Dmytro Viktorovych –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Educational and Scientific Institute of Philology of Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4030-2287>

e-mail: kostenkodmytro5@ukr.net